

Páwòlò cu wáràgà jì ndâ mbe kû kili ta rẹ̀ mì Bìndi-Mbírì gbí gbata Gàlátì

¹ Nìno a ye tí Páwòlò, tí tú mì Jézù, náa àá táánò me ndâ 'duù ká bàkà ye tí tú mì Jézù lá. Jézù delè táánò tuu me ndâ 'duù jì ye máa ye gí tí tú mì yì nò lá. À káa 'dóó yí tí Jézù tí Bìndi-Mbírì, gíì je Mbírì Buù tí mbe 'vala yí tí Jézù 'do gbí muu'dú wó, ká bàkà ye. Nìno a ye ká kû cu wáràgà tí nó jì o. ² Ze ta ndâ ná'vindí ye nìno mbe kû dù toko ta ye nó 'vee yo tí ndâ mbe kû kili ta rẹ̀ Bìndi-Mbírì ta ndi gbí ndâ gbata gbí to Gàlátì 'dáá gî ma.

³ Ze kû 'deke tí ze jì Mbírì tí nó tí Bu ndoo, delè tí Bu Mbe tí ndoo tí Jézù tí Bìndi-Mbírì nó, máa, yí 'ví bàkà nambeè jì yo, yí delè 'ví si yo 'ví dù nìkì maa. ⁴ Áá táánò a Jézù ká 'vala ndoo 'do gbí ndâ vò i tí nó á kpónó muu to tí nó nò. Yí ká sì có ndâ vò i mì ndoo ta miṛi wó go có mì Bu ndoo tí Mbírì. ⁵ À ùlù Mbírì kpòò ya tí ! Go-i-tí-nò.

Gbèe Banga-Ngú-Có

⁶ Nje ye 'dèè gítí ña bà 'visì muu yo gî. Ye nò yo gáá kû 'visì muu yo 'do tí Mbírì tí mbe tè'é tí yo 'do gbí nambeè mì Bìndi-Mbírì, ta mò tí wálá, gítí 'bí ña tende banga-ngú-có. ⁷ Káa banga-ngú-có tí nó náa yo 'visì muu yo 'do tí Mbírì gítí nó me cèè có ta gbí ká tí nò lá. Ye 'dè có tí nó jì yo

tacó ndâ 'bí vo-vò 'duù kù ònòkò muu yo ta ba ònòkò gbí Banga-Ngú-Có mì Bìndi-Mbíri. ⁸ Káa ye kpónó kù ci nó a yo gítí , máa, 'bí 'duù má 'dè có ji yo máa, 'bí ña banga-ngú-có mbe co tende 'do tí kpédélé Banga-Ngú-Có tí nó náa ze ma ji yo nó kuu tí , à má ma ña có tí nò kpêti káa 'duù 'do gbí òkò tí ze, wàlà kpêti káa basìli mbe 'do tàrì, Mbíri bà waa có mítí 'duù tí nò, wàlà mítí basìli tí nò ta ña wálá. ⁹ Ye bà 'dè gbí ndi có tí nò náa ye 'dè yee to kpónó nó ji yo káká'i: Ye máa, 'bí 'duù má 'dè 'bí ña tende banga-ngú-có bìndi Banga-Ngú-Có mì Bìndi-Mbíri nó náa yo 'di 'do gbí nje ye kùro gí nó, Mbíri bà waa có mítí 'duù tí nò.

¹⁰ Má éno, ye kpónó kù pèè a i ta bà peteke tàkòcò 'duù, wàlà ta bà peteke tàkòcò Mbíri? Ye kù pèè a i ta bà peteke tàkòcò ndâ 'duù? Go bà peteke tàkòcò ndâ 'duù má ká kuu tí ye kálásè, ye kùtáa bà dù tí bòò mì Bìndi-Mbíri wálá.

Ña kpokèjì bà gí Páwòlò tí tú mì Jézù

¹¹ Ye kù 'dè có ji yo ta yúco, ndâ ná'vindí ye tí ndâ mbe ùnje gítí Jézù go ye, máa, Banga-Ngú-Có mì Bìndi-Mbíri náa ye kù ma nó me có mì 'bí 'duù muu to tí nó gbaànjé lá. ¹² Ye 'di me 'do mì 'bí 'duù gbaànjé muu to tí nó lá. A delè me 'bí 'duù muu to tí nó káa nìbà ji ye lá. À káa 'dóó Jézù tí Bìndi-Mbíri ká 'dè ji ye.

¹³ Ye koṛo có máa, yo táánò 'di tàwo ye si ye kuu tèkè'dè gbí gèrè mì ndâ Jùdèyà kùro bà ùnje mì ye gítí Jézù nó gí. Zu bà mèèkè'i tí ndâ mbe ùnje gítí Mbíri ta rẹ̀ mì Jézù táánò tí ye nji'díi wálá. À ta o tí nò táánò gbí muu ye káa có bà

'bu ña ndú. ¹⁴ 'Bí 'duù táánò gbí òkò tí ndâ ka ye 'viì Jùdéyà mbe ngaṛa ndii ye wálá, 'bí 'duù gbí òkò tí ndú delè mbe kpolo tí tàkìì mì ndâ ká gù ze go ye wálá.

¹⁵ Káa a Mbíri ta nambeè mì wó ká cu 'bì wó mítí ye si ye kálásê gbí yì nawu ye. ¹⁶ Yí giì túbà tí 'Viì mì wó Jézù jì ye, máa, ye ma có tí wó jì ndâ 'duù ñinó náa ndú me ndâ Jùdéyà lá nò. 'Do tí bándò bà túbà tí Jézù mì Mbíri jì ye nò, ye ya gí bà 'vee 'bí 'duù máa ye 'ví bàkà ta ña có tí nó a yè wè gbaànjé lá. ¹⁷ Ye delè ya gí Jèrùzàlémè tacó bà 'vee ndâ ká mbe nò tú mì Jézù tacó ndú 'ví túbà i tí nó náa ye 'ví bàkà nó jì ye lá. Ye ndii ká ta gbí muu ye ya gí Àrábìyà. Bìndi ye giì dele ndi ye gi gí Dàmásikù.

¹⁸ Ye giì ya gí Jèrùzàlémè gí bà ñò Kéfà (Piyétòrò) a i bìndi ndoò ta'ò. Ye giì dù á mì ze ta yí ta sili muu'bi-nje vô. ¹⁹ Ta o tí nó náa ye ya tí gí Jèrùzàlémè nò, ze 'de tí ze ta ndâ 'bí tú mì Jézù lá. Ye ñò cuki káa Jákòmò tí nó tí ná'vindí Mbe tí ndoo nò. ²⁰ Ye kù see a tí ye jì yo kùṛo Mbíri máa, có tí nó náa ye kù cu jì yo nó a yúco.

²¹ Bìndi bà ñò Kéfà, ye giì njè nó 'do Jèrùzàlémè ya gí Síriyà, bìndi ye giì 'do Síriyà ya gí Silísiyà. ²² Gbí ndâ o tí nó 'dáá gî, ndâ mbe ùnje gítí Bìndi-Mbíri gbí ndâ gbata mì ndâ Jùdéyà 'dáá gî jé ñò gbíro ye ta ro ndú lá. ²³ Ndú kù 'di káa có tí ye ta tù ndú cuki, máa, «'Dakò tí nó táánò mbe kù mèèkè'i tí ndoo nó kpónó a mbe ma yúco tí nó táánò náa yí kù jè ta bà 'buuku muu nò.» ²⁴ Tacó éno ndú giì ùlù Mbíri tacó tí ye.

2

Ndâ Páwòlò ta 'bí tú mì Jézù

¹ Ye bàkà a ndoò muu'bi-nje nà'ô gbí nó mì ye náa ye 'do tí á Jèrùzàlémè nò, bìndi ye bà giì 'dò ndi kò ye mí kà. Ze ta o tí nò gbí nó tí nò ta Bàrànáà, káa ye delè giì bala Títò ta ye.

² A Mbíri ta o tí nò ká 'dè có ji ye máa ye ya gí Jèrùzàlémè. Ye mâ giì yee kà, ye giì ya gí mì ndâ kpo 'duù mì ndâ mbe ùnje gítí Bìndi-Mbíri á tà bèngiì. Tacó wàa ze 'ví 'viiki gbí Banga-Ngú-Có tí nó náa ye kú ma ji ndâ 'duù ñinó náa ndú me ndâ Jùdèyà lá nó ta kpéetí ze ta ndú. Tacó wàa ye 'ví bàkà sé nèté mítí ye sínò lá. ³ Ta ndâ ña ñinó 'dáá gí, ka nó mì ye Títò, náa ze gí ta yí nó a Ìgìrìgì mbe ya gí gbí gázà go ze lá, káa ndú yòòngò yí máa yí gí gí gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà nò lá. ⁴ Muu ze ta o tí nò giì 'bità bà ba a i gbí có mì ndâ 'bí 'duù mbe bàkà tí ndú tí ndâ ná'vindí ndoo mbe ùnje gítí Jézù go ndoo mbe gí gí mí ze. Ndâ 'duù tí nò pomboo tí ndú gí gbí òkò tí ze tacó bà ri ze, wàa ndâ yì 'ví 'di ta gbí nderè có tí nó náa ndoo tí ndâ mbe kú dù toko ta Bìndi-Mbíri zèè ta có gítí tàkìì mì ndâ Jùdèyà kácá-kácá lá nô. Tacó có mì ndú gbí muu ndú éno máa, ndoo dù gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà tacó wàa ndâ yì 'ví bàkà ta ndoo tí ndâ i mì ndâ yì. ⁵ Káa ye giì kpo tí mítí ndú gí. Máa ye bà ñò mí to nò gbaànjé wálá. Ye bàkà go éno tacó wàa 'vére' 'ví yuu tí mí gbí Banga-Ngú-Có ji yo lá.

⁶ Káa ye giì 'di 'bí ña tende có 'do mì ndâ 'duù tí nó ta rẹ ndú a «ndâ kpo 'duù» á kùro ndâ mbe ùnje gítí Bìndi-Mbíri nó gítí Banga-Ngú-Có tí nò

náa ye kù ma ji ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ Jùdáyà lá nó lá. Ye nì «ndâ kpo 'duù» mítí ndú me tacó máa bà dù ndú tí ndâ kpo 'duù á kùro ndâ 'duù a kpóló-kpolo có ji ye nó lá, tacó Mbíri njèè gbí òkò tí ndâ 'duù lá. ⁷ Ta bà 'dè ta yúcó, ndú giì nò ni gî máa, Mbíri bàkà ye tí mbe ma Banga-Ngú-Có ji ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ Jùdáyà lá nó, á go bà bàkà Piyétòrò mì wó tí mbe ma Banga-Ngú-Có ji ndâ Jùdáyà. ⁸ Tacó à káa gbèè Mbíri tí nó mbe je wotí ji Piyétòrò máa yí ma Banga-Ngú-Có ji ndâ Jùdáyà nó ká je wotí bà ma Banga-Ngú-Có ji ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ Jùdáyà lá nó delè ji ye. ⁹ Ndâ Jákòmò, ta Piyétòrò, ta Jòvànì tí ndâ kpalà gálá mì ndâ mbe ùnje gítí Jézù giì 'vee 'bì ze ta Bàránábà bà-i-nò, tacó bà túbà máa, ze a ndâ ka nètè mì ndâ yì náa Mbíri bàkà nambeè ji ze, máa, ze ya gí bà bàkà nètè gbí òkò tí ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ Jùdáyà lá nó, wàa ndâ yì 'ví bàkà nètè gbí òkò tí ndâ Jùdáyà. ¹⁰ Ndú giì nanaka muu ndú ká mítí có tí nó ta go tí ye gbí njembí ye nó, máa, mbí ze 'ví ò tí bà konì ndâ mbe yê mì ndâ Jùdáyà lá.

Páwòlò do mítí Piyétòrò si Àndiyókì

¹¹ Ta 'bí o gbaànjé, Piyétòrò mâ giì giì mí ze Àndiyókì, ye giì 'dè gbí bà lê tí ña i mì wó ji yí ká mí kùro wó, tacó bà lê tí ña i mì wó káká'i me i bà nguú-nguù lá. ¹² Tacó ta kùro bà giì ndâ 'bí 'dakò náa Jákòmò tuu ndú 'do Jèrùzàlémè gí mí ze Piyétòrò kù zò i ta ndâ 'bí ná'vindí ze tí ndâ 'duù mbe ùnje gítí Jézù go ze káa ndú me ndâ Jùdáyà lá nó. Ndâ 'duù tí nó mâ giì giì gî,

Piyétòrò gii biya bà zò i ta ndâ 'duù tí nó náa ndú me ndâ Jùdéyà lá nò gî, tacó yí kù ci gúku tí ndâ 'duù tí nó mbe kù nanaka muu ndú mítí có bà ya ndâ 'duù tí nó náa ndú me ndâ Jùdéyà lá nó gí gbí gázâ. ¹³ Ndâ 'bí Jùdéyà ñìnó gbí òkò tí ze nò gii tè gí tàkò ña i-nô tí nó náa Piyétòrò kù bàkà go i mì nuù-gú nuù-bè'dè nò. Ye mâ gii zeke'o, ye gii ñò Bàrànáà gbí ngo mì ndú. ¹⁴ Ye mâ gii ñò máa ña i tí nó náa ndú kù bàkà nó me kpokèjì mì Banga-Ngú-Có lá, ye gii 'dè có ji Piyétòrò si mí kùro ndâ 'duù 'dáá gî, máa, «À kpétí nó káa wò tí Jùdéyà ká kù 'vala go i mì ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ Jùdéyà lá nó, wò bà gii yòngò ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ Jùdéyà lá nó, máa, ndú 'ví 'vala go i mì ndâ Jùdéyà ta ña kèjì ngàyi?»

I mbe 'vala ña ndâ 'duù 'dáá gí káa bà tee njembí ndú mítí Mbíri

¹⁵ Káa ndoo tí ndâ 'duù tí nó náa à jò ndoo tí ndâ Jùdéyà nó táánò kù koṛo có máa ndoo me ndâ mbe bàkà vò i, tí ndâ 'duù tí nó náa ndú me ndâ Jùdéyà lá nó lá. ¹⁶ Ta ndâ ña ñìnò 'dáá gî, ndoo tí ndâ Jùdéyà ñìnó mbe ùnje gítí Bindi-Mbíri gí nó ñò ni gí máa, à me bà bàkà go ndâ có gbí tàkìi mì ndoo ká kù 'viindi nambeè gbí òkò tí ndâ 'duù ta Mbíri. Ndoo delè gii ùnje gítí Jézù tí Bindi-Mbíri, tacó wàa bà tee njembí ndoo mítí wó nò 'ví 'viindi nambeè gbí òkò tí ndoo ta Mbíri. Tacó ẹ̀ 'bí 'duù jé náa bà bàkà go ndâ có gbí tàkìi mì ndoo 'viindi nambeè gbí òkò tí ndú ta Mbíri gí nò wálá. ¹⁷ Káa à má 'de ndoo tí ndâ mbe bàkà vò i ta o tí nó náa ndoo kù pèè

ta bà 'viindi gbí òkò tí ndoo ta Jézù nó, gbí 'ví dù éno máa, Jézù a mbe sè kàngá mì tà mbu mì ndâ mbe bàkà vò i? Jéé lá! ¹⁸ Káa ye kpónó má 'dè éno máa, ye dele ndi ye gítí bà ɾu ndi tàkìì mì ndâ Jùdáyà go ñìnó táánò náa ye kù bàkà nó, gbí éno máa, ye kù kpò a có mì Mbírì. ¹⁹ Gbí có mì ye nò gbí 'bí ña kpokèjì éno máa, nèté mì ye káká'i ta tàkìì mì ze tí ndâ Jùdáyà wálá. Tacó Mbírì táánò 'visì kapí wó gítí ye gbí có bà ɾu ndi tàkìì mì ze mì ye. ²⁰ Káa ye kpónó kù 'vala a i ta ɾè mì Mbírì. Áá táánò gbì ze mítí njèèkpè mù ta Bìndi-Mbírì. Tacó éno, ye kpónó kù 'vala me gbí 'dóó ña kpokèjì mì ye lá. Ye kù 'vala a i gbí ña kpokèjì mì Bìndi-Mbírì. Ye kù 'vala a i ta bà tee njembí ye mítí wó tí 'Viì-mì-Mbírì, tí mbe ùnje gítí bà cì á muu ye tacó yí zè ye niki ma. ²¹ Ye bà biya nambeè mì Mbírì wálá. Tacó tàkìì mì ze tí ndâ Jùdáyà táánò má a i mbe bàkà ndoo tí ndâ tó 'duù mì Mbírì, gbí éno máa, nderè ku mì Bìndi-Mbírì wálá.

3

Ndâ có mì Mòze ta bà tee njembí mítí Mbírì

¹ A 'bí ña i ká gbí muu yo tí ndâ 'duù Gàlátì! A 'di ká je kó'dú yí giì ñonoko ta yo 'do tí có tí nó náa ye táánò 'dè jì yo ngbàrángà'i gítí bà gbì Jézù tí Bìndi-Mbírì mítí njèèkpè mù nó gî? ² Káa 'bí có ta go bá 'vee yo gítí tí ye a ñìnó máa: Mbírì táánò je Bèrì mì wó jì yo tacó yo a ndâ mbe kpolo tí tàkìì mì ndâ Jùdáyà wèè, yí je jì yo 'do gbí có bà ùnje mì yo gítí Banga-Ngú-Có tí nó náa yo 'di nó? ³ Yo kù ñonoko tí yo éno tacó yè? Yo táánò

'bìtà bà 'vala go có mì Mbírì ta wotí mì Bèrì-mì-Mbírì. Káa à kpónó gbí muu yo a có bà gbo nje ta 'dóó wotí mì yo? ⁴ À wâ nò, a cè gbí kò có mì yo gítí ndâ i tí nó mbe 'de yo muu Bìndi-Mbírì nó ká nò? A 'vérè! Yo bà 'dè me ña có tí nò ji ye lá. ⁵ Mbírì kù je Bèrì mì wó ji yo sínò, yí delè kù bàkà ndâ seṛè mí gbí òkò tí yo tacó yo a ndâ mbe kù bàkà go có mì Mòze wèè, yí bàkà ji yo ènò 'do gbí bà 'di có tí nó táánò náa à ma ji yo nó?

⁶ Yo koṛo muu yo gítí Àbìráámò gi. À cu mí gbí wáràgà mì Mbírì máa, yí táánò a 'duù mbe ùnje gítí Mbírì ta njembí wó gbaànjé, tacó ènò, Mbírì gii bàkà nambeè ji yí. ⁷ Yo ñò ká gi! Ndâ 'duù ñinó kpónó mbe tee njembí ndú mítí Mbírì go i mì Àbìráámò nó 'dáá a ndâ 'vii mì Àbìráámò. ⁸ Tacó à cu mí gbí wáràgà mì Mbírì sàà gí, máa, Mbírì wúnò bà bàkà nambeè ji ndâ 'duù ñinó náa ndú me ndâ Jùdèyà lá nó 'do gbí bà tee njembí ndú mítí wó tí Mbírì. Tacó ènò, à gii cu Banga-Ngú-Có tí nó náa Mbírì 'dè ji Àbìráámò nó mí gbí wáràgà mì Mbírì, éno máa, «Ye bà cù dê ngo cù mítí ndâ 'duù muu to tí nó 'dáá gí ta ṛè mì lo.» ⁹ Má ènò, Mbírì bà cù dê ngo cù wó mítí ndâ 'duù ñinó mbe tee njembí ndú mítí wó nó go i mì Àbìráámò nò, ká go ña nambeè tí nó náa yí táánò bàkà ji Àbìráámò nò.

¹⁰ Káa Mbírì bà ì njà mítí ndâ 'duù ñinó mbe tee njembí ndú mítí bà ṛu ndi tàkii mì ndâ Jùdèyà nò, go có tí nó náa à cu mí gbí wáràgà mì Mbírì máa, «'Duù má sè tù wó gítí ndâ có tí nó náa à cu mí gbí wáràgà mì Mòze gítí tàkii nó 'dáá gí

lá, ye bà ì njà mítí wó» nô. ¹¹ Má éno, kponje kpónó gítí có tí nó máa, bà ɾu ndi tàkìì mì ndâ Jùdèyà me i mbe njaanga wú 'do tí miɾi 'duù á kùɾo Mbíɾì lá nó wálá. Tacó à cu mí gbí wáràgà mì Mbíɾì éno máa, «'Duù ñìnó jáá kùɾo Mbíɾì nó kú 'de 'válá a i 'do gbí bà tee njembí wó mítí Mbíɾì.» ¹² Káa ndâ có gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà me go bà tee njembí 'duù mítí Mbíɾì lá. Tacó 'bí có kuu gbí wáràgà mì Mbíɾì éno máa, «'Duù ñìnó mbe kú bàkà go ndâ có tí nó gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà nó kú 'de 'válá a i 'do gbí ndâ có tí nò.»

¹³ Káa Bìndi-Mbíɾì sì muu ndoo 'do gbí njà tí nó náa Mbíɾì táánò ì mítí ndoo tí ndâ mbe ɾu ndi tàkìì mì ndâ Jùdèyà nó ta bà te du njà tí nò á bìnɾi ndoo. Go có tí nó náa a cu mí gbí wáràgà mì Mbíɾì, máa, «À má le ku 'duù mí nje mù, gbí éno máa ye tí Mbíɾì waa có mítí 'duù tí nò gí.» ¹⁴ Bìndi-Mbíɾì lì miɾi wó gí tà njà á bìnɾi ndoo, tacó wàa Mbíɾì 'ví bàkà ta nambeè tí nó náa yí ci Àbìráámò gítí nó jì ndâ 'duù ñìnó náa ndú me ndâ Jùdèyà lá nô. Delè tacó Bèri-mì-Mbíɾì 'ví gí gí muu ndâ mbe tee njembí ndú mítí Mbíɾì ta ɾè mì wó tí Bìndi-Mbíɾì go cí tí nó náa Mbíɾì ci nô.

Ndâ có mì Mòze ta cí mì Mbíɾì

¹⁵ Ndâ ná 'vìndí ye, ye kpónó bà 'dè có jì yo gítí 'bí ɱa i mbe kú bàkà tí gbí òkò tí ndoo ta o 'dáá gí: Ku má 'dè có mì wó gí, à waa tí ngo nje ku lá. À delè suu kò mítí kòcò ku lá. ¹⁶ Nògí, Mbíɾì táánò ci cí tí nò jì ndâ Àbìráámò ta 'viì bìnɾi wó. Yo kpolo tí yo máa, à cu mí gbí wáràgà mì Mbíɾì me «ndâ 'viì bìnɾi wó» lá. À cu káa gbèe 'viì, tí

'viì bìndi wó, gbí máa, Bìndi-Mbíri. ¹⁷ Káa có mì ye a ñìnó máa, Mbíri ci cí mì wó ta ndoò 430 kùro có mì Mòze. Má éno, kpokèjì bà mò cí mì Mbíri mì có mì Mòze gí nje seè wálá. ¹⁸ I ñìnó tí i nderè nó me go i ñìnó náa à ci 'duù gítí tí i-nambeeè nò lá. Káa Mbíri táánò ci Àbìráámò cí-ci máa, yì bà je i-nambeeè jì yí.

¹⁹ Má éno, gbí nderè tàkìì mì ndâ Jùdéyà a yè, sé náa Mbíri ci Àbìráámò gítí i-nambeeè gí nó? Nèté mì tàkìì mì ndâ Jùdéyà a bà tùbà ndâ vò i mì ndâ 'duù jì ndú yee tí o bà gí 'viì tí nó mì Àbìráámò náa Mbíri ci yí gítí wó nò. Ndâ basìlì táánò ká gí ta tàkìì mì ndâ Jùdéyà 'do mì Mbíri jì Mòze, tí 'duù tí nó táánò mbe kù 'dòkò có mì Mbíri jì ndâ Jùdéyà nò. ²⁰ Mbe 'dòkò có ta o 'dáá gí kù 'dòkò có a i gbí òkò tí ndâ 'duù, me gbèe 'duù lá, káa Mbíri káa gbaànjé.

Nderè ndâ có mì Mòze

²¹ Má éno, gbí có tí nò máa, ndâ có gbí tàkìì mì ndâ Jùdéyà ta cí tí nó náa Mbíri táánò ci ta Àbìráámò ta bà me mbè nó toko lá? À me éno lá! Tacó Mbíri táánò má je tàkìì mì ndâ Jùdéyà jì ndoo tí i mbe njaanga miři ndoo 'do gbí wú, tàkìì mì ndâ Jùdéyà bà 'vala ndoo gí. ²² Káa yí bàkà me éno lá. Tacó à cu mí gbí wáràgà mì wó tí Mbíri éno máa, vò i zogo ndâ 'duù muu to tí nó 'dáá gí. Tacó éno, 'bí 'duù náa Mbíri 'ví bàkà nambeeè ta yí nó wálá, tacó ndâ 'duù 'dáá káa ndâ mbe bàkà vò i. Tacó éno, Mbíri gii ci ndâ 'duù máa, yì bà bàkà nambeeè jì ndâ mbe tee njembí ndú á mítí Jézù tí Bìndi-Mbíri.

²³ Tàkìì mì ze tí ndâ Jùdèyà táánò kùro bà gì Jézù da 'bò mítí kò ze gî. Tàkìì mì ze tí ndâ Jùdèyà táánò ẹre ze mí bà gbèe to yee tí o bà gì Jézù gí bà nìbà bà tee njembí mítí Mbírì jì ze. ²⁴ Tàkìì mì ze tí ndâ Jùdèyà táánò go 'bí ọa i mbe kù kpolo tí ze yee tí o bà gì Bìndi-Mbírì, gí bà njaanga mիրì ze tí ndâ 'duù ọnó mbe tee njembí ndú mítí wó nó 'do gbí wú.

²⁵ Káa Bìndi-Mbírì kpónó gì gî. Má ẹnò, ndoo káká'i me gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà lá. ²⁶ Tacó à kpétí káa yo tí ndâ 'duù Gàlátì, yo kpónó 'dáá gí a ndâ 'viì mì Mbírì ta ẹrè mì Bìndi-Mbírì tí Jézù á 'do gbí có bà tee njembí yo mítí Bìndi-Mbírì ²⁷ Tacó àá táánò caka tí yo ta ẹrè mì Bìndi-Mbírì. Má ẹnò, yo kpónó je ndâ cè ọa ndâ i mì Bìndi-Mbírì 'dáá mítí yo gî. ²⁸ Má ẹnò, 'bè kpónó gbí òkò tí ndâ Jùdèyà ta ndâ 'duù ọnó náa ndú me ndâ Jùdèyà lá nó wálá. 'Bè gbí òkò tí ndâ bọ̀ ta ndâ cèe 'duù wálá. 'Bè delè gbí òkò tí ndâ 'dakò ta ndâ niì wálá, tacó yo kpónó 'dáá gí a ndâ 'duù mì Bìndi-Mbírì tí Jézù. ²⁹ Káa yo má a ndâ 'duù mì Bìndi-Mbírì, gbí ẹnó máa, yo a ndâ 'viì mì Àbìráámò, tí ndâ mbe i tí nó náa Mbírì táánò ci Àbìráámò gítí ta bà me mbè nò.

4

¹ Ye kù gii 'dè 'bí có jì yo ẹnó máa, ta o tí nó náa ọ̀ 'viì olo lá nó, 'bè gbí òkò tí ndú ta i tí nó náa bu wó bàkà tacó tí wó nó wálá. ² Tacó à ta o tí nó kù kpolo tí ndú ta i mì wó nó só gí ká kpolo, yee tí o tí nó náa yí gí tí 'duù gî, bìndi bu wó bà gii mò bà i tí nó náa yí bàkà ta ẹrè wó nó jì

yí. ³ Ndoò táánò 'dáá gî kùro bà gî Bìndi-Mbíṛì a ndâ i mì ndâ bààcì ta ndâ 'bí ña tende tàkìì muu to tí nô. ⁴ Káa Mbíṛì má gii ñò o bà bàkà go cí mì wó náa yí cí nó 'vii gî, yí gii tuu 'dóó 'vii mì wó náa a jò yí a niì gí muu to tí nô. Niì tí nó jò 'vii mì Mbíṛì nò mí gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà, ⁵ tacó bà sì muu ndoo tí ndâ 'duù tí nó táánò mbe kù 'vala gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà nó, tacó wàa ndoo 'ví dù tí ndâ 'vii mì Mbíṛì.

⁶ Mbíṛì tùbà ji ndoo máa, ndoo a ndâ 'vii mì yí ta bà tuu Bèṛi mì 'Vii mì wó gí gbí njembí ndoo, tacó wàa ndoo 'ví ni ta «Bàbá, Bu ye» mítí yì.

⁷ Má éno, à kpónó a Bèṛi-mì-Mbíṛì náa yí tuu ji yo nò ká bàkà yo 'dáá gî tí ndâ 'vii mì Mbíṛì. Yo kpónó káká'i me ndâ bòò lá. Káa Mbíṛì má bàkà yo tí ndâ 'vii mì wó gî, gbí éno máa, yí bàkà yo tí ndâ mbe i tí nó náa yí cí ndâ 'vii mì wó gití nó gî.

Ña bà kpolo có tí ndâ 'duù Gàlátì mì Páwòlò

⁸ Ta o tí nó táánò si yo ñò Mbíṛì ni lá nó, yo a ndâ bòò mì ndâ 'bí ña i mì yo, náa yo kù ni mítí ndú a ndâ bààcì ta gbí ndú wálá. ⁹ Káa yo kpónó ñò Mbíṛì ni tí Mbíṛì mì yo gî. Mbíṛì delè kpónó ñò yo ni tí ndâ 'vii mì wó gî. Káa yo kpòò kù je mbí yo mítí ña ndâ 'bí i ñinó ta gbí ndú wálá, delè ta wotí tí ndú go wotí tí Mbíṛì wálá nó tacó yè? A yè ká gî ta go bà dù tí ndâ i mì ndú káká'i gí gbí njembí yo? ¹⁰ Yo kpónó gbí ñinó mò Mbíṛì gí nje seè gî. Yo ndí kù tee njembí yo kpolo ma a i mítí ndâ pì, ta ndâ o bà bàkà i ji ndâ ña 'bí bààcì mì yo. ¹¹ Ña kpokèjì tí nó náa yo kpónó tí nó kù je mí gbí muu ye a bà koṛo có máa, ye

táánò volo a nje ye ta bà ma Banga-Ngú-Có ji yo sínò.

¹² Ye kù 'deke a tí ye ji yo, ndâ ná 'vindí ye, máa yo mèle ndi ye á go bà mèle ndi yo mì ye kpónó nò. Yo jé bàkà vò nambeè ta ye ta gbèè ɾi kùro lá. ¹³ Kpètí ta o tí nó táánò náa sé'i tii ta ye mí mì yo, bìndi ye gù 'de ta o bà ma Banga-Ngú-Có ji yo nó, ¹⁴ yo jé 'dè có ònókó gítí ye lá. Yo delè jé kì zuù tí ye lá. Ta ndâ ɲa ɲìnò 'dáá gî, bà pò mbe nò'o me có 'dì lá. Yo ta o tí nò te wìri mítí ye go bà te wìri mítí basili mì Mbíri mbe gí 'do gbíri. Yo te wìri mítí ye goólá ye ta o tí nò káa 'dóó Bìndi-Mbíri tí Jézù. ¹⁵ Cèréré tí nó táánò tí yo nó kpónó ya gí ngo? Áá táánò gbí ndâ o tí nò má 'dè có ji yo máa yo aaka ndâ ɲi ɾo yo 'do gbí kùkèlè wàa yo 'ví kaa ji ye, yo bà bàkà ta kponje gítí wálá. ¹⁶ Káa ye kpónó gbí ngú ɲìno gí tí vóló-volo 'duù ji yo gí, tacó ye kù 'dè yúco ji yo, wálá ènò gi?

¹⁷ Có mì ye a i ta ndâ 'duù tí nó mbe kù bàkà tí ndú máa, có tí yo kpolo mì ndâ yì ma nò. Ndú kù bàkà ènò me ta tó ɲjembí ndú lá. Ndú kù pèè ta bà ɲjèè gbí òkò tí ndoo gî, tacó wàa yo 'ví dù tí ndâ tó 'duù mì ndâ yì. ¹⁸ Bà bàkà có tí yo máa yo 'ví dù tí ndâ tó 'duù mì ye gbí tó kpokèjì niki ma. Káa à 'ví dù me ká ta o tí nó náa ndoo ta ndoo bà gbèè to nó cuki lá. À delè 'ví dù gí tàkò a cèè nderè. ¹⁹ Ndâ 'viì mì ye! Ye kpónó kèjì gí bà kònò sé'i káká'i go bà kònò sé 'viì mì niì ta o gó-káyì, yee tí o tí nó náa yo ùnje gítí Bìndi-Mbíri ta ɲjembí yo gbaànjé gî. ²⁰ Ndoò kùtàá má ta ndoo bà gbèè to, wàa ye 'ví ɲò ta 'dóó có ɲìno náa ye 'ví 'dè ji yo nó, àá bà nìkì tí ye ma. Káa à

má go ña ñìnó kpónó nó, ye ñò 'dóó có bà 'dé-'dè
mì ye lá.

Ñò 'do tí ndâ Àjára ta Sára

²¹ À tí yo a go bà dù tí ndâ 'duù gbí tàkìì mì ndâ
Jùdèyà? Yo 'di có tí nó gbí wáràgà gítí tàkìì mì
ndâ Jùdèyà nó lá? ²² À cu mí gbí wáràgà gítí tàkìì
mì ndâ Jùdèyà éno máa, àá táánò mì Àbìráámò
a ndâ 'viì sósò'ò: nawu 'bí gbaànjé a jú i-sí-sì,
bìndi 'bí a 'viì gbí yì nájú cèè 'duù. ²³ Nii ñìnó
tí jú i-sí-sì nó gii jò káa cèè bà jò ndò, bìndi ndú
gii jò ta nii ñìnó tí nájú cèè 'duù nó a 'viì ñìnó
náa a Mbíri ká ci yí gítí wó nò. ²⁴ Gbí cè tiri tí
nò éno máa: Ndâ nii tí nó mì Àbìráámò sósò'ò
nó a ndâ bà toko có tí nó náa Mbíri toko ta ndâ
'duù ta bà só nò. Rè nii ñìnó tí jú i-sí-sì nó a
Àjára ta 'bá mì ndú á Gú Sínayi. Ndâ Àjára ta
ndâ 'viì gbí yì wó 'dáá gî a ndâ i-sí-sì. ²⁵ Nii tí
nó tí Àjára náa a 'vii yí mítí Gú Sínayi á 'bá mì
ndâ Àràbì nó go gbata Jèrùzàlémè tí nó kpónó
tí gbolò gbata mì ndâ Jùdèyà, náa ndâ Jùdèyà tí
ndâ mbe Jèrùzàlémè 'dáá gî a ndâ i-sí-sì, bìndi
gbolò gbata mì ndú tí Jèrùzàlémè delè káa i-sí-
sì, tacó 'bí ña tende bà koṛo có mì ndú bìndi bà
ṛu ndi tàkìì wálá. ²⁶ Káa Jèrùzàlémè ñìnó gbíri,
tí nawu ndoo nó me i bà zogo ta tàkìì mì ndâ
Jùdèyà lá. ²⁷ Tacó à cu mí gbí wáràgà mì Mbíri
éno máa,

«Dù ta pétékè tàkòcò lo,

ndí lo nii nó jé mbe jò 'viì lá nò!

Da 'dì ta líkí'o,

ndí lo nii tí nó jé mbe tala sé bà jò 'viì lá nò!

Tacó nìí tí nó táánò tí kázá
 náá 'dakò mí wó bè yí mí gî nó
 bà jò ndâ 'viì me mbè ndii nìí tí nó
 náá 'dakò mí wó jé jee yí mí to lá nó gî.»

²⁸ Ndâ ná'vindí ye, ndoo kpónó 'dáá gí a ndâ
 'viì gbí cí mí Mbířì go Ìzákò tí 'viì gbí cí mí Mbířì
 jì Àbìráámò. ²⁹ Káá 'viì ñinó náá à jò yí ká tí cèe
 bà jò ndò nó táánò kù mèèkè'i tí 'viì ñinó náá à
 jò yí 'do gbí có mí Bèřì-mì-Mbířì nó, jé ká go ña
 i tí nó kpónó nò. ³⁰ Káá à cu mí gbí wáràgà mí
 Mbířì gítí ña có tí nò máa yè? À cu mí gbí wáràgà
 mí Mbířì máa: Mbířì gù 'dè có jì Àbìráámò máa,
 «Mòkò ndâ jú i-sí-sí tí nò ta 'viì mí wó nò gî. I
 mí 'viì mí wó nò gbí mbèlè mí 'viì mí cèe nìí tí
 nó wálá.» ³¹ À má éno, ndâ ná'vindí ye, ndoo tí
 ndâ 'duù ñinó mbe řu ndi tàkìì mí ndâ Jùdèyà lá
 nó me ndâ 'viì mí jú i-sí-sí lá. Ndoò a ndâ 'viì mí
 cèe nìí.

5

Kpolo tí lo 'do tí bà dù tí bòò

¹ Bìndi-Mbířì táánò njaanga miři ndoo 'do gbí
 tàkìì mí ndâ Jùdèyà tacó wàa nèté mí ndoo 'ví
 du ta tàkìì mí ndâ Jùdèyà káká'i wálá. Má éno,
 yo 'dò kò yo mí to tí kpoò, wàa yo 'ví dù tí ndâ
 'dakò. Tacó wàa yo 'ví si 'bí 'duù 'ví bàkà yo tí
 ndâ i mí tàkìì mí ndâ Jùdèyà káká'i lá. ² Má éno,
 kòcò ye tí Páwòlò jì yo máa, yo má ùnje gítí bà
 ya gí gbí gázà go i gbí tàkìì mí ndâ Jùdèyà gî, gbí
 máa, nambeè mí Bìndi-Mbířì tacó tí yo gbaànjé
 wálá. ³ Ye kpónó kù ci nó a yo káká'i, máa, 'bí
 'duù 'do gbí òkò tí yo má ùnje gítí bà ya gí gbí

gàzâ mì ndâ Jùdèyà á bìndi có tí nó náa ye kù 'dè jì yo nó, 'duù tí nò 'ví o muu 'bí có gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà gbaànjé káká'i lá. ⁴ Ndâ 'duù ònó gbí òkò tí yo mbe kù jè ta bà 'viindi nambeè gbí òkò tí ndú ta Mbírì ta bà ru ndi tàkìì mì ndâ Jùdèyà nó mò tí ndú 'do tí Bìndi-Mbírì gî. Ndú delè bè gbí nambeè mì Mbírì gî.

⁵ Káa à má gítí ndoo tí ndâ 'duù mì Bìndi-Mbírì, a Bèri-mì-Mbírì ká 'dè có jì ndoo máa, ndoo bà 'de ndâ tó i tí nó náa ndâ tó 'duù mì Mbírì kù ù nó a i 'do gbí bà tee njembí ndoo mítí Bìndi-Mbírì. ⁶ Tacó ndâ mbe ya gí gbí gàzâ go tàkìì mì ndâ Jùdèyà ta ndâ mbe ya gí gbí gàzâ mì ndâ Jùdèyà lá 'dáá 'vii ká 'vii, náa ndoo má gbí nambeè ta ndâ Bìndi-Mbírì tí Jézù nò. Kpóló-kpolo có gbaànjé káa bà ùnje gítí Bìndi-Mbírì ta njembí ndoo gbaànjé, náa à kù ònò ni mítí banga nambeè gbí òkò tí ndoo.

⁷ Yo táánò kù 'di có mì Bìndi-Mbírì ta banga tí, káa a 'di kpónó ká kù volo muu yo 'do tí? ⁸ Áá bà dù me Mbírì tí mbe tè'è tí yo ká kù volo muu yo lá. ⁹ Ndâ 'duù kù 'dè dú káa yúcó, máa, «Gbèè kìnì volo yâ.» ¹⁰ Káa ye bà ònò me mítí yo lá. Tacó ye ònò ni ngbárángà'i gî máa, ò nambeè tí nó gbí òkò tí ndoo ta Bìndi-Mbírì nò bà si yo 'ví koṛo 'bí òa tende có wálá. Ye delè ònò ni ta kponje gítí wálá gî, máa, à kpèti má káa 'di wè ká kù ònòkò muu, yo Mbírì bà waa có mítí wó gî.

¹¹ Káa à má gítí kùùkpò dīi ye, ndâ ná'vindí ye, ye kùtáá nò má kpòò kù ma có bà ya gí gbí gàzâ mì ndâ Jùdèyà jì ndâ 'duù, a 'di kpónó ká bà

mèèkè'i tí ye? À má dú káa yúco máa ye kpónó ká kpòò kuu nje nèté bà ma có bà ya gí gbí gázà mì ndâ Jùdèyà jì ndâ 'duù, bà ma có gítí njèèkpè mù mì Bìndi-Mbírì kùtàá bà gí jì ye a i ta kpo-se-muu. ¹² Àá kùtàá má go có gbí muu ye, má wálá wàa ndâ mbe kù ònòkò muu yo 'do tí bà 'di Banga-Ngú-Có mì Bìndi-Mbírì, máa, rẹ 'bí kpóló-kpolo i má a bà ya gí gbí gázà mì ndâ Jùdèyà nò, 'ví ba kpúu ndú á gí tàkò bà waaka nje kù nò tí ndú nò kpèkù gí.

¹³ À má gítí yo tí ndâ ná'vindí ye, Mbírì táánò tè'é tí yo a i tacó bà njaanga mìrì yo á 'do gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà gí. Káa gbí bà tè'é tí yo tacó bà njaanga mìrì yo. Káa yo 'ví si bà njaanga mìrì yo mì Mbírì nò 'ví dù tí nderẹ bà legee mìrì yo gí tàkò có mì go ndâ i muu to tí nó nò lá. Yí bàkà ènò tacó wàa yo 'ví konì tí yo gbí òkò tí yo go i mì ndâ mbe tó nambeè. ¹⁴ Tacó ndò có tí nó máa, «Zè 'bí ka lo nìkì go bà zè 'dóó tí lo nìkì mì lo» nó kili sè ndâ có tí nò 'dáá gí. ¹⁵ Káa má ènò lá, wàa yo má dù kù ka'vaka tí yo gbí òkò tí yo ta bà bàkà sé'i mítí yo gbí òkò tí yo go i mì ndâ kàzà nó, yo 'bu nò a ña yo gí.

Ndâ Bèrì ta ndâ 'duù

¹⁶ Káa có mì ye gbí njembí ye jì yo máa, yo 'vala go có mì Bèrì-mì-Mbírì. Yo si bà 'vala go 'dóó có mì yo gbí njembí yo mí to. ¹⁷ Tacó i ònó ta go tí ndâ 'duù nó, go ta o 'dáá gí tí Bèrì-mì-Mbírì wálá. Bìndi i ònó ta go tí Bèrì-mì-Mbírì nó, go ta o 'dáá gí tí ndâ 'duù wálá. Gbí có tí nò ènó máa, yo má kù 'vala go có mì Bèrì-mì-Mbírì, kpokèjì bà 'vala yo go i mì ndâ 'duù nè gí. Tacó

ndâ kpokèjì mì Bèrì-mì-Mbířì toko ta kpokèjì mì ndâ 'duù lá. ¹⁸ Yo má kù 'vala go có mì Bèrì-mì-Mbířì, có mì tàkìì mì ndâ Jùdéyà káká'i ta yo wálá.

¹⁹ Ọa ndâ i mì ndâ 'duù jé gịrì tí lá. Go bà-nò-vò-ndô, ta bà bàkà gìlìnì, ta bà gbètèkè tí ndú go i mì ndâ nò, ²⁰ ta ba te duù mítí ndâ 'bí tende i go bà te duù mítí Mbířì, ta bà bàkà go có mì ndâ mbe kó'dú, ta bà sogo tí, ta bà toko có lá, ta vò njembí, ta bà dù ta go ndâ tó i 'dáá ká gítí mịrì 'duù, ta bà bàkà 'bè mì gbí òkò tí ndâ 'duù, ²¹ ta bà bàkà ndâ 'bí ọa i mbe lè gí káká'i, a go bà tò kii, ta bà sa ta pe, ta bà bàkà vò muu ta pe, ta bà bàkà ndâ 'bí ọa i mbe nìkì lá. Ye táánò ci yo sàà á kùro gí. Káa ye kpónó bà ci ndi yo ká gítí gbèe có tí nò káká'i máa, ndâ 'duù mbe kù bàkà ọa ndâ zu i tí nò náa ye 'deke ndú ji yo nò bà dù tí ndâ mbe zèè 'bá mì Mbířì wálá.

²² Káa nambeè mì Bèrì-mì-Mbířì náa yí bàkà ji ndoo tí ndâ 'duù mì Bìndi-Mbířì a ñìnó máa, ndoo 'ví zè tí ndoo nìkì gbí òkò tí ndoo; máa, ndoo 'ví dù ta líkí'o tí ndoo; ndoo 'ví dù ta 'dê njembí ndoo; ndoo 'ví dù tí ndâ mbe du njembí; máa, ndoo 'ví dù tí ndâ 'duù ta nambeè ká gbí yì ndoo, ndoo 'ví dù tí ndâ 'duù; ndoo 'ví dù tí ndâ 'duù ñìnó náa àá bà nguù i ji ndoo gí; ²³ ndoo 'ví dù tí ndâ 'duù ñìnó ta njembí ndoo lèè; delè ndoo 'ví dù me tí ndâ mbe bàkà i gí tàkò có mì sé njembí lá. Ndo má 'vala go có mì Bèrì-mì-Mbířì nò, 'bí có gítí ndoo gbaànjé wálá.

²⁴ Ndâ 'duù mì Bìndi-Mbířì woo go ndâ i muu to tí nó 'do gbí njembí ndú 'dáá gí gbaa gí. ²⁵ Bèrì-mì-Mbířì je ngú 'válá ji ndoo gí. Má éno, ndoo si

yí 'ví tùbà tó kpokèjì bà 'vala ndò ji ndoo. ²⁶ Ndoò 'ví si bà bàkà tí ndoo tí ndâ i mí to. Ndoò 'ví si bà go na-ngò vò i ji ndâ 'bí ka ndoo mí to. Ndoò delè 'ví si bà tò kiì gbí òkò tí ndoo mí to.

6

Ndoò te du tẹ́rì m̀i ndâ 'bí ka ndoo

¹ Ndâ ná 'vindí ye mbe, 'bí 'duù gbí òkò tí yo má bàkà i lè gí, yo tí ndâ 'duù ñinó mbe kù 'vala ta wotí m̀i Bẹ̀rì-m̀i-Mbírì nó 'ví tùbà cèè kpokèjì ji yí ta pétékè có. Tacó bà bàkà vò i ká go bà ja 'duù m̀i gbàtàkà to. Káa yo wúnò má yaaka?

² Má éno à nìkì éno máa, yo bàkà go có m̀i Bìndi-Mbírì ta bà te korì vò i 'do pààpì ndú gí. ³ Tacó a ta o 'dáá gí káa ndâ ña 'duù ñinó ta gbí ndú wálá nó ká kù ndunduuku tí ndú, máa, ndâ yì ma, ji ndâ 'bí ka ndú. ⁴ Má éno, 'duù má kù bàkà i ta ndâ 'bí ka wó, à nìkì máa yí 'viiki gbí kongbó léé kùro má kózò gi. Bà lê má kapí wó wálá, bìndi yí 'ví g̀i cè cè-'bì. Káa yí 'ví cè cè-'bì éno máa, yì me tó i gí; me éno máa, yì kpò ndâ 'bí ka yì gí nò lá. ⁵ Tacó 'duù 'dáá gí ká ta ña 'dóó du ká'i m̀i wó muu wó.

⁶ Ndâ 'duù ñinó náa à kù nìbà Banga-Ngú-Có m̀i Bìndi-Mbírì ji ndú nó 'ví bàkà nambeè ji 'duù tí nò mbe kù nìbà i ji ndú nò.

⁷ Yo si bà eendi tí yo mí to. Tacó 'bí 'duù jé mbe eendi Mbírì ta 'bí gbèè ɾi wálá. 'Duù kù kili 'do gbí njí m̀i wó káa ña i ñinó náa yí ɾò nò. ⁸ Má éno, 'duù má 'dè có máa, yì si njembí yì tí njí, wàa yì 'ví je wotí a i gítí bà ɾò ǹi ndâ 'bí ña i ñinó mbe kù konì yì gítí bà bàkà ndâ i ñinó mbe nìkì tí Mbírì lá muu to tí nó mí gbí, ndâ i tí nò

ta ndòngbú o wúnò bà dù tí ndâ 'bilì sè á tàkòcò wó. Káa 'duù má si a ndâ có mì Bèri-mì-Mbíri tí ndâ nji ña mì wó, bìndi yí 'ví rò ndú mí gbí njembí wó, go bà rò ndâ tó nji ña mì mbe ji nji, 'duù tí nò ta ndòngbú o wúnò bà 'de a 'válá ñinó mbe cee lá nô. ⁹ Má éno, wo ndoo 'ví si bà co ta bà bàkà tó i mí to. Tacó ndoo má te kpo muu gítí yee bà ndòngbú, ndoo bà bè gbí bà 'de mboo tàkò wálá. ¹⁰ Má éno, kpokèjì gítí bà bàkà tó i má kuu mì ndoo, ndoo 'ví bàkà ji ndâ 'duù 'dáá gí. Káa ndoo 'ví bàkà ji ndâ ka ndoo mbe ùnje gítí Bìndi-Mbíri ndii sè ndâ 'bí 'duù 'dáá gí.

Ndòngbú kòcò Páwòlò ji ndâ 'duù Gàlátì

¹¹ Yo ñò ndâ kpo-kpò mbó wáràgà tí nó wálá gí? A ye ta 'bí ye ká kú cu ji yo. ¹² Ndâ 'duù tí nò mbe kú pèè ta bà yòòngò yo, máa yo ya gí gbí gázà go i gbí tàkìì mì ndâ Jùdéyà nò, kú bàkà ndâ i tí nò cuki ká tacó bà mòò ro ndú, delè tacó bà wu gbí ndâ i ñinó náa ndâ 'duù kú ñò ta ro ndú nô. Ndú kú bàkà éno cuki ká tacó wàa à 'ví mèèkè'i tí ndâ yì á muu njèèkpè mù mì Bìndi-Mbíri lá. ¹³ Kpèti ká éno, 'dóó ndâ mbe kú yòòngò ndâ 'duù máa ndú ya gí gbí gázà go có gbí tàkìì mì ndâ Jùdéyà nò ngbá kpòlò tí ndâ tàkìì mì ndâ Jùdéyà lá. Ndú kú bàkà káa tí ndú tacó wàa yo 'ví mèlè ta ndi ndâ yì. ¹⁴ Káa à má gítí bà miři ye, 'bí i mì ye káká'i muu to tí nó náa ye 'ví wu gbí bìndi nderè bà cì Mbe tí ndoo Jézù tí Bìndi-Mbíri mítí njèèkpè mù nò wálá. Tacó ñinò a i ñinó mbe zi njembí ye 'do tí ndâ i muu to tí nó 'dáá gí nô. ¹⁵ Kpóló-kpòlò có mì ndoo kpónó me ñinó máa, «'Duù ñinó ya gí gbí gázà

go i gbí tàkìì mì ndâ Jùdèyà gî, káa ñìzó ya lá,»
 nò lá. Cèe kpo có tí nó náa ndoo kpónó nje nó
 a ñìnó máa, Mbírì suu ndi ndoo tí ndâ ngú 'duù
 gî wè? ¹⁶ Ye kú 'deke tí ye máa, Mbírì 'ví si ndâ
 'duù ñìnó mbe kú 'vala go có tí nó náa ye 'dè nó
 'ví dù ñìkì maa. Mbírì delè 'ví ñò yê ro ndú ta
 ndâ sè ndâ 'duù mì wó tí Mbírì 'dáá gî.

¹⁷ Ndòngbú có mì ye ji yo máa, 'bí 'duù 'ví pèè
 mbí ye káká'i ta ɾè 'bí i máa, gàzâ mì ndâ Jùdèyà
 nò, lá, tacó ndâ 'bèè kà muu Jézù kuu tí kú ye.

¹⁸ Ye kú 'deke tí ye ji Mbe tí ndoo Jézù tí Bìndi-
 Mbírì, máa, yí 'ví bàkà nambeè ji yo 'dáá gî, ndâ
 ná'vindí ye. Go-i-tí-nò.

**Ngú bà toko nambeè mì Mbírì ta ndâ 'duù
Ndogo: Ngú bà toko nambeè mì Mbírì ta ndâ 'duù
New Testament**

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ndogo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

14424ae9-b5af-591e-814e-49316d8d74aa